O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

"TASDIQLAYMAN"

O'quv ishlari bo'yicha prorektor
T.S.Sharipov
2024 yil "28" avgust

BANK SOHASIDA RISKLARNI BOSHQARISH
fani
SILLABUSI
"Ikkinchi va sirtqi ta'lim" uchun

Bilim sohasi: 400 000 – Biznes, boshqaruv va huquq

Ta'lim sohasi: 410 000 – Biznes va boshqaruv

Ta'lim yo'nalishi: 60410500 - Moliya va moliyaviy texnologiyalar

Samarqand-2024

Modul/ FAN SILLABUSI

"Sirtqi bo'limi"

"Ikkinchi va kechki ta'lim" bo'limi

60410500 - Moliya va moliyaviy texnologiyalar ta'lim yo'nalishi

Fanning nomi:	**Bank sohasida risklarni boshqarish**
Modul turi, fan:	Tanlov
Fan kodi:	BAR5205
yil:	3
Semestr:	5
Talim shakli:	Sirtqi
Dars shakli va soatlar miqdori, semester uchun ajratilgan;	240
Maruza	18
Amaliy dars	18
Mustaqil ta'lim	204
Kredit miqdori:	6
Baholash shakli:	yozma
Ta'lim tili;	o'zbek

Fanning maqsadi (FM)

FM1	**Fanni o'qitishdan maqsad** – talabalarga tijorat banklari faoliyatida yuzaga keluvchi xavf-xatar va risklarni tasniflash sohasida kasbiy bilim beruvchi, bo'lg'usi bankirlarni mazkur risklarni aniqlash, tahlil qilish, baholash, oldini olish hamda bartaraf etish chora-tadbirlarini amalga oshirishga yo'naltiruvchi boshqarish usullari haqida chuqur nazariy va amaliy bilimlar berishdan iborat.

Fanni o'zlashtirish uchun boshlang'ich bilimlar	
1.	Iqtisodiyot nazariyasi (ECONTH106)
2.	Moliya (FINANC112)
3	Bank ishi (BANK6)

Ta'lim natijalari (TN)

	Bilimlar jihatidan:
TN1	Risklarni boshqarishning iqtisodiy dastaklari;
TN2	Bank risklarini xalqaro amaliyotda boshqarish usullari;
TN3	Bank faoliyatini tartibga soluvchi iqtisodiy me'yorlar
TN4	Bank kredit portfelini shakllantirish va uni qayta tashkil etish masalalari
TN5	Tijorat banklari likvidliligini boshqarish
TN6	Bank aktivlari va passivlarini boshqarishning usullarini bilishi va ulardan foydalana olishi
	Ko'nikma jihatidan:
TN7	Xorijiy mamlakatlarning banklari faoliyatida risklarni boshqarish amaliyoti
TN8	Bank faoliyatida risklarning turlari
TN9	Risklarni boshqarish usullari
TN10	Risklarni boshqarishda bank nazoratining ahamiyati va roli
TN11	Markaziy bank tomonidan tijorat banklari faoliyatini tartibga solish
TN12	Bank nazoratini iqtisodiy tahlil qilish usullari haqida malakaga ega bo'lishi lozim
TN13	Bank risklarini boshqarish ***malakalariga ega bo'lishi lozim***

Fan mazmuni

	Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	**Ajratilgan soatlar**
M1	"Bank sohasida risklarni boshqarish" fanining predmeti, vazifalari	2
M2	Bank risklarining mazmuni va ularning tasniflanishi	2
M3	Umumiqtisodiy risklar va ularning funksiyalari, yuzaga kelish sabablari va turlari	2
M4	Tijorat banklarining kreditlash faoliyati bilan bog'liq risklari va ularni kamaytirish chora-tadbirlari	2
M5	Tijorat banklarining operatsion risklari va ularni kamaytirish chora-tadbirlari	2
M6	Tijorat banklarining likvidlilik risklari va ularni kamaytirish chora-tadbirlari	2
M7	Tijorat banklarining bozor risklari va ularni kamaytirish chora-tadbirlari	2
M8	Tijorat banklarining foiz risklari va ularni kamaytirish chora-tadbirlari	2
M9	Tijorat banklarining mamlakat risklari va ularni kamaytirish chora-tadbirlari	2
	Jami	**18**

	Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulot (A)	**Ajratilgan soatlar**
A1	"Bank sohasida risklarni boshqarish" fanining predmeti, vazifalari	2
A2	Bank risklarining mazmuni va ularning tasniflanishi	2
A3	Umumiqtisodiy risklar va ularning funksiyalari, yuzaga kelish sabablari va turlari	2
A4	Tijorat banklarining kreditlash faoliyati bilan bog'liq risklari va ularni kamaytirish chora-tadbirlari	2
A5	Tijorat banklarining operatsion risklari va ularni kamaytirish chora-tadbirlari	2

A6	Tijorat banklarining likvidlilik risklari va ularni kamaytirish chora-tadbirlari	2
A7	Tijorat banklarining bozor risklari va ularni kamaytirish chora-tadbirlari	2
A8	Tijorat banklarining foiz risklari va ularni kamaytirish chora-tadbirlari	2
A9	Tijorat banklarining mamlakat risklari va ularni kamaytirish chora-tadbirlari	2
	Jami	**18**

	Mustaqil ta'lim (MT)	
1	Bank sohasida risklarning ta'sirini kamaytirish.	8
2	Bozor risklariga ta'sir qiluvchi omillar va ularni tahlil qilish	8
3	Likvidlilik risklarni aniqlash, ularni baholash metodlari va ularni oldini olish chora-tadbirlari	8
4	Iqtisodiy risklar nazariyasi.	6
5	Iqdisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida fanning maqsad va vazifalari.	6
6	Bank faoliyati va bank risklari.	6
7	Bank risklarini Markaziy bank tomonidan tartibga solishni takomillashtirish bo'yicha xorij tajribasi	6
8	Foiz risklarini kamaytirish va boshqarish	6
9	Bank risklarni turlari.	6
10	Tijorat bankining kreditlash bilan bog'liq risklari.	6
11	Bank risklari sohasida iqtisodiy matematik modellarni qo'llash yo'llari.	6
12	Tijorat banklarda operatsion risklar.	6
13	Bank risklari sohasidagi modellarning nazariy asoslari	6
14	Tijorat banklarda o'z moliyaviy majburiyatlardagi likvidlik risklari.	6
15	Tijorat banklarning moliya bozori bilan bog'liq risklari.	6
16	Qimmatbaho qog'ozlar, valyuta va foiz risklari.	6
17	Tijorat banklarda yuzaga keladigan moliyaviy yo'qotish bilan bog'liq mamlakat riski.	6
18	Tijorat banklarda huquqiy xatoliklar va xatti-harakatlar oqibati bilan bog'liq huquqiy risklar.	6
19	Tijorat banklarda biznes faoliyatida obro'-e'tiborini yo'qotish risklari.	6
20	Bank risklarini boshqarish usullari	6
21	Bank risklari tizimida kredit risklari	6
22	Kredit risklari va ularni boshqarish	6
23	Kredit riskini baholash va tahlil qilish usullari	6
24	Foiz riski va ularni boshqarish	6
25	Operatsion risklar va ularni boshqarish usullariTijorat banklarning moliya bozori bilan bog'liq risklari.	6
26	Qimmatbaho qog'ozlar, valyuta va foiz risklari.	6
27	Tijorat banklarda yuzaga keladigan moliyaviy yo'qotish bilan bog'liq mamlakat riski.	6
28	Tijorat banklarda huquqiy xatoliklar va xatti-harakatlar oqibati bilan bog'liq huquqiy risklar.	6
29	Tijorat banklarda biznes faoliyatida obro'-e'tiborini yo'qotish risklari.	6
30	Umumiy iqtisodiy risklar va ularning turlari.	6
31	Valyuta riski va ularni boshqarish usullari	6
32	O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining tijorat banklari faoliyatidagi risklarni nazorat qilishdagi o'rni	6
33	Bank risklari sohasida iqtisodiy - matematik modellarni qo'llash	6
	Jami:	**204**

	Asosiy adabiyotlar:
1	Abdullayeva Sh.Z. "Bank ishi" o'quv qo'llanma T. "Iqtisod-Moliya" 2019 y. – 628 b.
2	Abdullayeva Sh.Z. Bank risklari va kreditlash. Darslik. - T.: Moliya., 2019 y. - 304 b.
3	Abdullayeva Sh.Z. "Xalqaro valyuta- kredit munosabatlari". Darslik. - T.: "Iqtisod-Moliya", 2016. - 576 b.
4	Omonov A.A., Qoraliyev T.M., "Pul va Banklar" darslik. T.: "Iqtisod-Moliya" 2019 y. 461 b.
5	Abdullayeva Sh.Z. Azizov U.O'. Bank ishi Darslik 1-qism- T.: "Iqtisod-Moliya" 2019 y. 732 b.
6	Усоскин В.М. Современный коммерческий банк: управление и операции.- M: URSS. 2019. -с.328.
7	Синки-мл.Джозеф.Ф. Финансовый менеджмент в коммерческом банке и в индустрии финансовых услуг. И.Альпина Паблишер.2019. 1018 с. - 461 б.
8	Кузнецова, Е.И. Деньги, кредит, банки: Учебное пособие / Е.И. Кузнецова. - М.: ЮНИТИ, 2019. - 567 с.
	Qo'shimcta adabiyotlar:
9	"O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi PF-4947-sonli Farmoni.
10	2020-2025 yillarga mo'ljallangan O'zbekiston Respublikasining bank tizimini isloh qilish strategiyasi to'g'risida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 12 maydagi PF-5992- sonli farmoni.
11	Чуваткин О.М. Технология управления рисками коммерческого банка- М.: ИЦ РИОР, 2017.- 128 с.
12	Владимирова. М. П. Деньги, кредит, банки: учеб, пособие / М. П. Владимирова. - 3-е изд., перераб. и доп. - М.: КНОРУС, 2017. - 245 с.

13	Qoraliyev T.M., Sattarov O. va boshqalar "Tijorat banklari faoliyati tahlili". O'quv qo'llanma. 2016-yil. – 192 b.
	Internet saytlari:
1	www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari va ma'lumotlari milliy bazasi
2	www.state.uz;
3	www.bir.uz;
4	www.cbu.uz – O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki rasmiy sayti
5	www.ziyonet.uz;

Talabaning fan bo'yicha muvaffaqiyatini baholash uchun tavsiya etiladigan mezonlar:

a) "5" baho olish uchun talaba quyidagi bilim darajasiga javob berishi kerak:

– fanning mohiyati va mazmunini ochib bera olish;
– nazariy va uslubiy atamalarni to'liq o'zlashtirish;
– fandagi fan materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lish;
– fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon etish;
- berilgan savollarga aniq va to'liq javob;
– mavzu bo'yicha eslatmalarni diqqat bilan va izchil olib borish;
– fan bo'yicha mustaqil ishlarni o'z vaqtida va to'liq bajarish;
– intizomga oid normativ-huquqiy va boshqa hujjatlarni ishlab chiqish;
– fanga oid ilmiy maqola (tezis) chop etish;

b) "4" baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagi talablarga javob berishi kerak:

– o'rganilayotgan mavzu bo'yicha mustaqil fikrga ega bo'lish;
– o'rganilayotgan jarayonga ta'sir etuvchi omillarni aniqlash va ularga to'liq baho bera olish qobiliyati;
– tahlil natijalariga ko'ra o'rganilayotgan jarayonga to'g'ri va xolis baho berish;
– o'rganilayotgan iqtisodiy holat va jarayon haqida tasavvurga ega bo'lish;
– tahliliy materiallardan foydalangan holda iqtisodiy vaziyatni tahlil qilishi zarur, xulosalar va tegishli qarorlar ishlab chiqish;
– fan bo'yicha mustaqil ishlarni o'z vaqtida va to'liq bajarish;
– intizomga oid normativ-huquqiy va boshqa hujjatlarni ishlab chiqish;

c) "3" baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagi talablarga javob berishi kerak:

– o'rganilayotgan jarayonga ta'sir etuvchi omillarni aniqlay olish va ularga qisman baho bera olish;
– o'rganilayotgan iqtisodiy holat va jarayon haqida tasavvurga ega bo'lish;
– tahliliy materialdan foydalangan holda iqtisodiy vaziyatni tahlil qilish;
– fanga oid berilgan savollarga mavhum va nomuvofiq javob beriladi;

– fanga oid bayon etilgan matn yetarlicha to'g'ri shakllantirilmagan.

d) quyidagi hollarda talabaning bahosi qoniqarsiz deb baholanadi:

– fanning nazariy va uslubiy asoslarini bilmaslik;
– o'rganilayotgan iqtisodiy vaziyat va jarayon haqida tasavvurga ega bo'lmasligi;
– iqtisodiy vaziyatni tahliliy material yordamida tahlil qila olmaslik;
– berilgan savollarga javob bermaslik;
– mavzuni bilmaslik.

Agar talaba hemis tizimida baholanganda quyidagicha baholanadi.
0-59 ballgacha 2 baho, 60-69 ballgacha 3 baho, 70-89 ballgacha 4 baho, 90-100 ballgacha 5 baho

Fanning ma'suli haqida ma'lumot

O'qituvchilar:	Karimova Aziza Maxomadrizoevna, "Bank ishi" kafedrasi mudiri, i.f.d., dotsent; Abduraxmanov Alimardon - "Bank ishi" kafedrasi assistenti
E-mail:	karimova.aziza2105@mail.ru
Tashkilot:	Samarqand iqtisodiyot va servise instituti
Taqrizchilar:	**Xaydarov Z.Sh.,** «Umar» AITB «Ipak yo'li» Samarqand filiali boshqaruvchi o'rinbosari **Xolmirzayev M.,** TDIU, Samarqand filiali "Buxgalteriya hisobi, moliya va statistika" kafedrasi i.f.n. dots.

Mazkur sillabus institut o'quv uslubiy Kengashining 2024 yil avgust 29 dagi № 1 sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan. (5-14-19/4)

Mazkur sillabus "Bank ishi" kafedrasining 2024 yil avgust 27 dagi № 1 sonli yig'ilish bayoni bilan maqullangan.

O'quv-uslubiy bo'limi boshlig'i: **Shodmonov I.E.**
Sirtqi bo'lim boshlig'i: **Abdukarimov F.B.**
Ikkinchi va kechki ta'lim bo'limi boshlig'i: **Samandarov R.D.**
Kafedra mudiri: **Karimova A.M.**
Tuzuvchilar: **Karimova A.M.**
Abduraxmanov A.S.